

Opvallende waarnemingen januari-maart 2010

Peter Spierenburg

Ganzen!

Begin januari zaten we volop in de winter. Sneeuwval teisterde het land en in het oosten en noorden van het land lag wekenlang een sneeuwdek. Aan de Zuid-Hollandse kust bleven de omstandigheden naar verhouding mild en kregen we minder sneeuw dan elders in het land. De sneeuw bracht onder andere ganzen in beweging. Ze verschenen in grote aantallen in onze regio. Een zeldzaam verschijnsel dat we voor het laatst 30 jaar geleden hebben gezien, in de legendarische strenge winter van 1978/1979. Een eerste teken dat er iets aan de hand was en dat deed herinneren aan 1978/1979 was het verschijnen van Witbuikrotganzen. Vanaf 7 januari vlogen er met enige regelmaat groepjes langs de zeetrekhut. Deze vogels overwinteren normaal gesproken in Denemarken en Engeland, maar waren nu op drift geraakt. Op zoek naar geschikte pleisterplaatsen streken enkele groepen neer bij de stenen van de Katwijkse Uitwatering, met maximaal een groep van maar liefst 26 vogels op 31 januari. Helaas was het strand hier te druk voor een langer verblijf en vertrokken de vogels steeds weer snel. In de polders verschenen de eerste ganzen aan de grond op 10 januari: een groepje Toendrarietganzen in de Hoogeveense Polder en enkele tientallen Brand- en Kolganzen in de Elsgeesterpolder. Deze waren in beide gevallen vergezeld door Grauwe Ganzen. Dit bleek een voorproefje van het spektakel van 15 en 16 januari toen er maar liefst 9 soorten ganzen (exclusief Nijlgans) in de Elsgeesterpolder aanwezig waren. Een aantal dat in een verenigingsexcursie naar ganzengebieden in Zeeland of Friesland nog nooit gehaald is! Op 16 januari liepen hier 6 Witbuikrotganzen, 6 Rotganzen, 105 Brandganzen, ca. 100 Canadese Ganzen, 72 Grauwe Ganzen, 20 Kolganzen, 15 Toendrarietganzen, 4 Taigarietganzen en 292 Kleine Rietganzen. In de daarop volgende dagen verkaste deze groep grotendeels naar de Boekhorstpolder, waar met name het aantal Kolganzen nog flink opliep (tot meer dan 3000). Maar tot begin februari bleven er ook in de

Elsgeesterpolder en Polder Hoogeweg ganzen aanwezig. De Toendrarietganzen bleven zelfs tot eind februari. Bijzonder waren met name de Kleine Rietganzen die bijna 3 weken (van 15 januari t/m 3 februari) honkvast in de Elsgeesterpolder zaten, met maximaal 390 vogels aanwezig. Enkele van deze ganzen waren individueel herkenbaar dankzij de halsbanden die ze droegen van een Deens ringproject. Zoals verwacht waren het vogels van de Spitsbergen populatie. Deze doen in de winter een aantal vaste pleisterplaatsen in Denemarken, Friesland en België (Damme) aan. Eén van de geringde vogels was eerder vooral in Friesland gesignaleerd. 'Onze' Kleine Rietganzen waren dus waarschijnlijk uitgeweken voor het sneeuwdek in Friesland.

Veel discussie gaven de Taigarietganzen. Vanwege de variatie in kenmerken van de nauw verwante Toendrarietgans is dit een soort die moeilijk met zekerheid te determineren is. Een aantal keer werd een klein groepje gezien van karakteristieke taiga's. Helaas lukte het niet iedereen om ganzen met overtuigende kenmerken te vinden, wat veel voer voor discussie opleverde. Ook in de winter van 1978/79 verschenen er Taigarietganzen in onze regio.



Canadese Gans foto: Jan Hendriks

De toevloed aan ganzen bracht ook een nieuwe soort voor Noordwijk. Op 9 januari dook er een Roodhalsgans op bij één van de gerstveldjes bij het Oosterduinse Meer. Deze vogels voegde zich daar

bij de Nijlganzen en eenden die zich massaal te goed deden aan de graankorrels in het veldje.



Zwarte Ibis foto: Dennis van der Niet 2/1/2010

Zwarte Ibis

Op 2 januari vond Dennis van der Niet op een onverwachte plek een vogel die in de weken daarna veel publiek zou trekken. In een slootje bij de Kraaierslaan zocht een onvolwassen Zwarte Ibis naar voedsel. De vogel was tot dichtbij te benaderen. Aan de overkant van de Noordzee in Groot-Brittannië, heeft er afgelopen herfst een opvallende influx van Zwarte Ibissen plaats gevonden. Het ging daar om enkele tientallen vogels, verspreid over het Groot-Brittannië. Geringde vogels wezen op een herkomst uit Spanje. In de eerste dagen van januari had Groot-Brittannië te maken met zware sneeuwval. Mogelijk is de vogel van de Kraaierslaan op dat moment uitgeweken en heeft de oversteek gemaakt. Bij aankomst aan onze kust heeft hij blijkbaar het eerste ijsvrije slootje opgezocht. Het bleek hier goed toeven. De vele waarnemers zagen hem in hoog tempo slakjes en stekelbaarsjes naar binnen werken. Van 3 januari t/m 6 maart bleef de vogel te zien in de Noordzijdepolder. Hij zat daarbij eerst steeds langs de Kraaierslaan, maar vanaf 24 januari vooral ook in slootjes meer naar het zuiden waar hij lastiger te vinden was.

De vogel trok de nodige belangstelling. In totaal voerden 262 verschillende waarnemers de vogel in op www.waarneming.nl. Velen van hen namen de gelegenheid te baat om ook een aantal andere leuke plekken langs te gaan. In kwelslootjes in het Langeveld en bij de St Bavo waren Bokjes, Watersnippen en grote aantallen Houtsnippen te

zien. De gerstveldjes (zie vorige Strandloper) herbergden een groep Geelgorzen en andere zaadeters zoals Kneuen en Groenlingen. Op het gerstveldje langs de Kraaierslaan ging het om een bijzonder grote wintergroep van 200-300 Kneuen. Ook zwierven er één of meerdere Roerdampen rond. De Bonte Kraai die dit jaar opnieuw overwinterde in het Langeveld is ook een soort die veel vogelaars graag even meepikken.

Vroege voorjaarswaarnemingen

Na de koude winter verraste maart ons met een aantal zachte dagen in derde week van de maand. Een sterke zuidelijke stroming bracht een aantal voorjaarsgasten al vroeg naar onze omgeving. De eerste Kleine Plevier (18 maart), Tapuit (21 maart), Boerenzwaluw (23 maart) en Fitis (26 maart) arriveerden opvallend vroeg. In dezelfde stroming kwam ook een Oeverzwaluw mee. Jelle van Dijk zag deze op 18 maart boven zee. Dit is de vroegste ooit voor Noordwijk (eerdere vroegste datum 4 april). Dat gold ook voor de Gierzwaluw die Menno van Duijn op 31 maart over Rijnsoever (Katwijk) zag vliegen (eerdere vroegste datum 13 april). Relatief laat was de Grote Stern (30 maart). Waarschijnlijk duurt het na de koude winter langer voordat het zeewater op temperatuur komt en vissen aan de wateroppervlakte komen. Op de website www.strandloper.nl zijn onder de knop “waarnemingen” → “overzichten” → fenologie, de aankomstdata van zomergasten in Noordwijk te vinden.

Dit kwartaal is er een recordaantal waarnemingen in het archief terecht gekomen: meer dan 3200 (exclusief dubbeltellingen). De invoer via www.waarneming.nl of via de www.strandloper.nl, blijkt veel mensen aan te spreken. In de periode dat we nog met papieren waarnemingenformulieren werkten was 500 waarnemingen voor een kwartaal een gebruikelijk aantal. Dat het er dit kwartaal wel bijzonder veel waren komt natuurlijk mede door de Zwarte Ibis en door de ganzen. Want ook waarnemingen van vogelaars van elders die onze streek bezoeken komen via www.waarneming.nl bij ons binnen. Meer waarnemingen en daarom is ook het overzicht dit keer wat langer uitgevallen.